

سیمای سرافرازان

جلد دوم

www.ketab.ir

آیت الله محمد تقی مصباح یزدی

تدوین و نگارش: کریم سبحانی

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

سرشناسه	: مصباح یزدی، محمد تقی، ۱۳۱۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیمای سمرقاند، مؤلف محمد تقی مصباح یزدی؛ تدوین و نگارش کریم سبحانی.
مشخصات نشر	: قم: مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، انتشارات، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۴-۰۰۱-۱-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا.
یادداشت	: کتابنامه.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: مصباح یزدی، محمد تقی، ۱۳۱۳ - -- نظریه‌پرداز شیعه
موضوع	: اخلاقی شیعه.
موضوع	: شیعه در قرآن
موضوع	: شیعه امامیه -- عقاید - احادیث.
شناسه افزوده	: سبحانی، کریم، ؛ گردآورنده.
شناسه افزوده	: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، انتشارات.
رده‌بندی کنگره	: م ۵۳ س ۲۴۷/۸۹ BP
رده‌بندی دیویی	: ۶۱/۲۹۷
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۳۱۲۱۰۲۶

شماره ردیف ۱۲۳۰
شماره موضوعی اخلاق - ۹۵
۱۳۹۵ - ۲۸

www.ketab.ir

■ سیمای سرافرازان، ج ۲

● مؤلف: آیت‌الله محمدتقی مصباح‌یزدی

● تدوین و نگارش: کریم سبحانی

● ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام

● چاپ: نگارش

● نوبت و تاریخ چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۵

● شمارگان: ۱۰۰۰

● قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهدا، کوی ممتاز، پلاک ۳۸
تلفن و نمایر: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۶

● شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

● آفتاب پنهان: ۰۹۱۹۲۵۱۱۰۳۶

فهرست مطالب

- ۱۵..... مقدمهٔ معاونت پژوهشی
- گفتار سی‌ام: ایستگاه‌ها و نماینده‌های عیب‌جویی و ستایش دیگران
- ۱۹..... ستایش دیگران یا عیب‌جویی از آنها در اسلام
- ۲۳..... معیار درستی و نادرستی ستودن دیگران
- ۲۴..... نقش ستایش دیگران در درمان حسد
- ۲۴..... نمونه‌هایی از فرجام نکبت‌بار حسدورزی
- ۲۷..... نقش حسد در انحطاط انسان و ضرورت درمان آن
- ۲۹..... نگاهی دوباره به موارد درستی یا نادرستی ستایش از دیگران
- ۳۲..... ناخرسندی اولیای خدا از تملق‌گویی و ستایش خویش
- گفتار سی‌ویکم: شیعیان واقعی؛ پای‌بند به دین، دوران‌دین‌دوستان و بی‌مخ
- ۳۵..... وظیفه‌شناسی شیعیان واقعی و پایداری آنها در دین‌داری
- ۳۸..... لزوم پای‌بندی به وظایف و تکالیف الهی و دعوت دیگران به انجام آنها
- ۴۰..... جلوه‌هایی از پای‌بندی شیعیان واقعی به دین
- ۴۲..... زندگی سالم در گرو رعایت موازین اخلاقی و داشتن روابط سالم و اسلامی
- ۴۳..... لزوم رعایت اعتدال در اجرای مقررات و تربیت افراد
- ۴۷..... افراط و تفریط در اجتماع و سیاست
- ۴۸..... ضرورت دوران‌دیشی و فرجام‌نگری در تصمیم‌ها و رفتارها

گفتار سی و دوم: جستاری در ایمان و یقین

- ماهیت ایمان و یقین و مراتب آن دو ۵۴
- مفهوم برتری یقین بر ایمان ۵۷
- نقش وسوسه‌ها و شبهات و رفتار زشت در زوال ایمان ۵۹
- نقش معرفت و عمل صالح در تقویت ایمان ۶۰
- متعلق ایمان و یقین ۶۱
- نقش ایمان واقعی و باورداشت خدا و صفات او در رفتار انسان ۶۲
- مقام تسلیم، رضا، ره‌آورد باور به قضا و قدر ۶۴
- ارکان ایمان و یقین ۶۸
- الف) توکل بر خدا ۶۸
- ب) تسلیم در برابر خداوند ۶۹
- ج) رضا به قضای الهی ۷۰

گفتار سی و سوم: پاره‌ای از بیست و نه‌ای علم‌آموزی در کلام امیر مؤمنان

- ارزش علم و عالم در روایات ۷۳
- ضرورت حفظ و ترویج سنت علم‌آموزی و آگاهی به احکام ۷۷
- تفقه و ژرف‌کاوی در علم؛ خصلت شیعیان واقعی و سنگان دانش ۷۸
- اهمیت تحمل دیدگاه‌های دیگران و آمیختن علم با بردباری و شکیمی ۸۰
- اهمیت بردباری در مقام تعلیم و ایجاد روحیه پرسشگری در فراگیران ۸۴
- ضرورت وجود سعه صدر و بردباری در مبلغان دینی ۸۵

گفتار سی و چهارم: تیزبینی، میانه‌روی، آبرومندی و شکیمی

شیعیان واقعی در کلام امیر مؤمنان

- مدارای آمیخته با کیاست؛ شاخصه رفتار سازنده ۸۹
- میانه‌روی شیعیان واقعی در زندگی خود ۹۰
- الف) مفهوم میانه‌روی در زندگی ۹۱
- ب) ضرورت نگاه همه‌جانبه به مقوله میانه‌روی و حد وسط در رفتار ۹۲
- ج) تفسیر میانه‌روی به رعایت اعتدال و توازن بین قوا و توانایی‌ها ۹۵

- ۹۶ ..... برهیز مؤمن از اسراف .....
 ۹۷ ..... آبروداری شیعیان واقعی هنگام تنگ دستی .....
 ۹۹ ..... انگیزه‌ی والای شیعیان واقعی برای آبروداری و حفظ شأن خویش .....
 ۱۰۱ ..... مؤمنان راستین و مقام تسلیم و صبر بر مشکلات .....
 ۱۰۳ ..... مؤمنان واقعی و موهبت دانستن فقر و بلا .....
 ۱۰۷ ..... مفهوم خشوع، نقش آن در عبادت

گفتار سی و پنجم: خشوع و سرسپردگی مؤمنان راستین در برابر خداوند

- ۱۱۰ ..... نقش خوف از خدا در خشوع انسان .....
 ۱۱۱ ..... تعظیم و خشوع همه‌ی موجودات در برابر خداوند .....
 ۱۱۳ ..... عوامل برانگیزاننده‌ی خوف از خدا .....
 ۱۱۳ ..... الف) عذاب خدا .....
 ۱۱۶ ..... ب) حرمان از محبت و انس با خدا .....
 ۱۱۹ ..... ج) ناسپاسی در برابر خداوند .....
 ۱۲۲ ..... نقش درک عظمت خدا در خشوع انسان

گفتار سی و ششم: بهره‌ی شیعیان هدایتگر و تلاشگر از روزی حلال

- ۱۲۵ ..... شیعیان واقعی، تلاشگر و در جست‌وجوی روزی حلال .....
 ۱۲۶ ..... عدم تعارض در آموزه‌های دینی ناظر به کار و تلاش .....
 ۱۲۹ ..... قانون و حکمت استفاده از اسباب و کوشش برای کسب روزی .....
 ۱۳۲ ..... کار و کوشش؛ بستر ساز امتحان و تکامل انسان .....
 ۱۳۷ ..... تراحم‌نداشتن اراده و حاکمیت مطلق خدا با تکلیف به کار و تلاش .....
 ۱۴۰ ..... بازتاب فکری و رفتاری توکل بر خدا .....
 ۱۴۳ ..... پیراستگی شیعیان واقعی از طمع و تلاش آنان برای هدایت مردم

گفتار سی و هفتم: جلوه‌ی بندگی مؤمنان و شیعیان واقعی

- ۱۴۵ ..... فرجام‌اندیشی دوستان خدا و اعتراف آنان به کوتاهی و تقصیر .....
 ۱۴۹ ..... اهتمام مؤمن راستین به یاد خدا و سپاسگزاری از او .....
 ۱۵۱ ..... مؤمن راستین؛ بیمناک از غفلت و امیدوار به فضل و رحمت خدا

- ارتباط همیشگی مؤمنان راستین با خدا ۱۵۴
- لذت عبادت و مناجات با خدا در کام مؤمنان راستین ۱۵۶
- اخلاص مؤمنان راستین ۱۵۸

گفتار سی و هشتم: اهتمام شیعیان واقعی به خودسازی و تهذیب نفس

- نقش برجسته انسان در خودسازی و تربیت نفس خویش ۱۶۱
- ماهیت نفس و معنای خوب یا بد معرفی شدن آن ۱۶۳
- ماهیت علم و معنای تقابل آن با نفس ۱۶۶
- یازشگانه گرایش‌ها و تمایلات بد از خوب ۱۶۷
- تزاحم بین تمایلات انسان در گستره زندگی ۱۶۹
- دیدگاه علمای اخلاق درباره بدن و تمایلات حیوانی انسان ۱۷۰
- نقش قوه عاقله در کنترل نفس و تعدیل تمایلات و غرایز ۱۷۲
- دشواری تربیت نفس و نفس تنبیه و تشویق در آن ۱۷۴
- مؤمنان راستین و اشتیاق به آخرت و بی‌اشتیابی به دنیا ۱۷۶
- ترجیح آخرت بر دنیا؛ نشانه هوشمندی ۱۷۸

گفتار سی و نهم: شیعیان واقعی؛ دانشورانی عامل و بردبار

- احتمالات قرین بودن علم و عمل در سخن امیر مؤمنان ۱۸۱
- الف) رفتار آگاهانه شیعیان واقعی و پرهیزشان از عمل زندقه ۱۸۱
- ب) عمل شیعیان واقعی به علم خود ۱۸۳
- ج) کسب علم دین برای مقاصد الهی ۱۸۸
- د) برخورداری از علم ربانی در پی عمل به دستورهای خدا ۱۹۳

گفتار چهلم: چشم انداز شیعه واقعی

- کوتاه بودن آرزوهای شیعیان واقعی ۱۹۹
- دلیل نکوهیدگی آرزوهای طولانی ۲۰۲
- شبهه تلازم زهد و آخرت‌گرایی با عقب‌ماندگی و رکود جامعه ۲۰۴
- پاسخ شبهه ۲۰۷
- ضرورت پیشرفت متوازن مادی و معنوی ۲۰۹

- آخرت گرایی؛ راهکار جلوگیری از آرزوهای نکوهیده..... ۲۱۰
 الف) تفاوت نگرش دنیاپرستان و خداپرستان، به زندگی..... ۲۱۰
 ب) هدف انسان در بینش توحیدی..... ۲۱۳
 ج) خسران ابدی؛ نتیجه دل بستن به دنیا..... ۲۱۵
 یاد مرگ؛ عامل توجه به آخرت..... ۲۱۸

گفتار چهل و یکم: جلوه ذکر و خشوع شیعیان واقعی در برابر خدا

- خشوع و قسارت قلب در قرآن..... ۲۲۱
 خشوع دل منی پاک در برابر قرآن..... ۲۲۶
 بررسی روان‌سناسانه گرایش به گناه..... ۲۲۷
 مفهوم فراهم‌ساختن مینه‌ها و شرایط عمل خوب و بد به وسیله خدا..... ۲۳۱
 اعراض از نماز و سخنان خبیثه؛ انفرادی نعمت و نتیجه قساوت قلب..... ۲۳۳
 چرایی و چگونگی تأثیر قرآن بر دل‌های مستعد..... ۲۳۴

گفتار چهل و دوم: قناعت (۱)

- مفهوم قناعت و سوء برداشت از آن..... ۲۳۹
 راهکارهای اتصاف به خصلت قناعت..... ۲۴۲
 الف) تأسی به سیره معصومان (ع)..... ۲۴۲
 ب) راهکار عرفان‌های شرقی..... ۲۴۷
 ج) اعتدال در منظر مکتب اخلاقی ارسطویی..... ۲۴۹
 جایگاه قیاس جدلی در قرآن..... ۲۵۰
 مروزی دیگر به راهکارهای کسب قناعت..... ۲۵۲
 معنای صحیح اعتدال..... ۲۵۴
 قناعت و صرفه‌جویی؛ زمینه‌ساز دستیابی به مقصد حقیقی..... ۲۵۷

گفتار چهل و سوم: قناعت (۲)

- ارزش و فضیلت قناعت از دیدگاه مؤمن راستین..... ۲۶۲
 خدا و آخرت؛ معیار نگرش و رفتار مؤمن راستین..... ۲۶۴
 قرب الهی؛ مقصد نهایی مؤمن راستین..... ۲۶۶

- حد استفاده از دنیا برای مسافر آخرت ۲۶۸
- دین؛ شاخص تکالیف و وظایف مؤمن خردمند ۲۶۹
- نقش پیروی از دین در رهایی از انحرافات ۲۷۱
- بازشناسی دنیا و شهوت مطلوب، از دنیا و شهوت نکوهیده ۲۷۳
- خرد و دین؛ شاخص و مبنای ارزش‌ها در مکتب اخلاقی اسلام ۲۷۶
- تعبد مؤمن راستین به همهٔ دستورهای خدا ۲۷۹

گفتار چهل و چهارم: شیعهٔ واقعی و مهار خشم

- اهمیت مهار خشم و عصبانیت ۲۸۳
- ماهیت و عوامل رانکیر از خشم ۲۸۶
- خشم مطلوب و ممتنع ۲۸۹
- ضرورت خشم در برابر تجاوز به حقوق و احکام الهی ۲۹۳
- آفت غرور و عدم اخلاص در دفاع احکام الهی ۲۹۵
- راهکارهای کنترل خشم ۲۹۹

گفتار چهل و پنجم: تواضع، سلوک، سازندهٔ شیعهٔ راستین

- آفت کبر و خودبزرگ‌بینی و علاج آن ۳۰۱
- جلوه‌های تکبر و خودبرتربینی ۳۰۵
- الف) انتظار تکريم و احترام ۳۰۶
- ب) نپذیرفتن سخن دیگران ۳۰۷
- ج) فروتر انگاشتن دیگران و برتری‌طلبی ۳۰۷
- د) طغیان در برابر خدا ۳۰۹
- نقش تواضع و فروتنی در زدودن تکبر ۳۱۰
- لزوم بازشناسی تواضع پسندیده از تواضع نکوهیده ۳۱۲
- اهمیت و ارزش تواضع برای خدا ۳۱۶
- مهربانی با همسایه و آسان‌گرفتن کارها ۳۱۸
- ادلهٔ برهیز مؤمن از کبر و غرور ۳۱۹

گفتار چهل و هشتم: پیراستگی مؤمنان راستین از ریا و خجالت نکوهیده

- ۳۲۱ ..... نقش منفی ریا در عبادات و اعمال انسان
- ۳۲۲ ..... عظمت تحصیل علم برای خدا
- ۳۲۴ ..... اثر وضعی و روانی ریا
- ۳۲۶ ..... نظارت فرشتگان بر اعمال انسان
- ۳۲۹ ..... فرجام زیان بار ریا و خودنمایی
- ۳۳۲ ..... ارزش شرم و حیا از خدا
- ۳۳۵ ..... شرم و حیا نکوهیده

گفتار چهل و نهم: مهربانی با مردم

- ۳۳۹ ..... حس نوع دوستی در مکاتب اخلاقی
- ۳۴۰ ..... جایگاه ارزش های اخلاقی - اسلام و دیگر مکاتب اخلاقی
- ۳۴۳ ..... عظمت بندگی و نیکی کردن برای خدا
- ۳۴۵ ..... عظمت نوع دوستی و دیگر خواهی برای خدا
- ۳۴۶ ..... عشق به اولیای خدا بستر ساز عشق و عمل صالح برای خدا

گفتار چهل و هشتم: انس با خدا و پرهیز از غفلت

- ۳۵۱ ..... نقش محیط در شخصیت و رفتار انسان
- ۳۵۲ ..... عقل و شرع: معیار تقلید و اثرپذیری از دیگران
- ۳۵۶ ..... تقلید سازنده و همراهی با نیکان، عامل تعالی و کمال
- ۳۵۹ ..... راهکار یادکرد و ارتباط با خدا و آخرت
- ۳۶۱ ..... توجه همیشگی مؤمنان راستین به خدا و انس پیوسته با او

گفتار چهل و نهم: گذشت، احسان و صلۀ رحم

- ۳۶۵ ..... چشم پوشی از رفتار زشت دیگران
- ۳۶۷ ..... اهمیت صلۀ رحم و خودداری از قطع رحم
- ۳۶۹ ..... گونه های واکنش به تعدی و ظلم دیگران
- ۳۶۹ ..... الف) رفتار سخت تر و نابرابر
- ۳۷۰ ..... ب) واکنش برابر

- ج) بخشش ۳۷۱
- د) احسان ۳۷۱
- ضرورت مقابله آگاهانه با فساد و منکر ۳۷۴
- برخورد سازنده و کریمانه با عامل منکر ۳۷۶

گفتار پنجاهم: شیعه واقعی؛ اسوه صبر و مقاومت

- نقش ایمان در تحمل ناگواری‌ها و سختی‌ها ۳۸۱
- خاستگاه اجتماعی و عقلی ارزش‌ها ۳۸۳
- رویکرد بین ارزش‌ها ۳۸۴
- راهکار فلسفه اخلاق برای کسب صفات اخلاقی ۳۸۸
- هدف و روش انبیا در تربیت انسان‌ها ۳۸۹
- رضایت خدا؛ هدف دوم برای کسب فضایل اخلاقی ۳۹۲
- جایگاه صابران در نزد خدا ۳۹۴

گفتار پنجاه و یکم: رعایت انصاف و عدالت در رفتار

- آفت تبعیض در خانواده ۳۹۷
- تأمین حقوق همه اعضای خانواده ۳۹۹
- رعایت عدالت در عرصه مسئولیت‌های اجتماعی ۴۰۰
- ضرورت دخالت‌ندادن حب و بغض‌ها در رفتار اجتماع ۴۰۳
- خاستگاه‌های حب و بغض ۴۰۴
- الف) خاستگاه دینی ۴۰۴
- ب) خاستگاه دنیوی و غیرالهی ۴۰۸

گفتار پنجاه و دوم: عدالت‌ورزی و تسلیم بودن در برابر حق

- پارهای از حقوق مسلمان بر مسلمان دیگر ۴۱۲
- حقوق اخلاقی و حقوق الزامی ۴۱۳
- ضرورت رعایت عدالت در قضاوت و دیگر فعالیت‌های اجتماعی ۴۱۵
- چرایی ذکر وظایف واجب برای معرفی اوصاف ممتاز شیعه واقعی ۴۱۹
- تسلیم بودن در برابر حق و نداشتن چشمداشت به مال دیگران ۴۲۰
- تسلیم محض در برابر خدا و حق؛ لازمه ایمان واقعی ۴۲۲

گفتار پنجاه و سوم: جلوه‌هایی از رفتار شیعه واقعی

- ۴۲۸ ..... وظیفه‌شناسی و نیکو سخن گفتن و خودداری شیعه واقعی از ستم
- ۴۲۹ ..... آفت حسد و راهکار زدودن آن از دل
- ۴۳۲ ..... خودداری از زیان‌رساندن به مردم و سرزنش دیگران
- ۴۳۳ ..... راهکارهای درمان آفات اخلاقی نظیر حسد
- ۴۳۵ ..... ثمره اعتقاد به توحید افعالی و قضا و قدر الهی

گفتار پنجاه و چهارم: چند مشخصه رفتاری دیگر

- ۴۴۲ ..... شرایط دستیابی به کمال
- ۴۴۲ ..... الف) رفتار آگاهانه
- ۴۴۵ ..... ب) اختیار و آزادگی و اخلاص در عمل
- ۴۴۵ ..... ج) قدرت بر ترک گناه
- ۴۴۷ ..... سکوت و سخن مسئولانه
- ۴۴۹ ..... نمونه‌ای از وارستگی و اخلاص
- ۴۵۱ ..... وقار و متانت

گفتار پنجاه و پنجم: قناعت و رضایت به مقدرات الهی

- ۴۵۳ ..... پرهیز شیعه واقعی از بخل و خشم
- ۴۵۵ ..... خاستگاه قناعت در اخلاق خدامحور
- ۴۵۷ ..... جایگاه تقدیر و توحید افعالی
- ۴۵۹ ..... وابستگی مطلق انسان به خداوند
- ۴۶۲ ..... ثبوت مقدرات
- ۴۶۴ ..... ثمره باورداشت حاکمیت مطلق خدا بر عالم

گفتار پنجاه و ششم: ادب معاشرت با دیگران

- ۴۶۹ ..... معاشرت سازنده شیعه واقعی با دیگران
- ۴۷۰ ..... ضرورت و اهمیت معاشرت با دیگران
- ۴۷۳ ..... نکوهیدگی قهر و ترک دوستی
- ۴۷۴ ..... ضرورت رعایت مصلحت و رضای خدا در ترک معاشرت با دیگران

- ۴۷۵..... سازنده و ثمربخش بودن سخن مؤمن راستین
- ۴۷۷..... اهمیت پرسش با هدف فهم حقایق
- گفتار پنجاه و هفتم: شیعه واقعی؛ اسوه سخت کوشی و مردم‌داری**
- ۴۸۳..... اهتمام شیعه واقعی به تأمین آسایش دیگران
- ۴۸۵..... جواز بهره‌مندی از نعمت‌های خداوند
- ۴۸۹..... اهمیت بخشش مال و کمک به دیگران
- ۴۹۱..... اهل بیت علیهم‌السلام الگوهای کامل ایثار و فداکاری
- ۴۹۴..... اهمیت رعایت زهد و ساده‌زیستی برای رهبران جامعه
- ۴۹۹..... رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم اسوه زهد و ساده‌زیستی
- ۵۰۰..... اهمیت تحمل رنج برای خیر و نداشتن تعلق به دنیا
- ۵۰۳..... منابع
- ۵۰۵..... نمایه‌ها

مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت اصیل‌ترین، جاودانه‌ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جان‌ها که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل‌پرستان چه توطئه‌ها را ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ‌واقعیتی است مظلومیت حقیقت و چه شیرین‌حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرراز است و باطل از بین‌رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشتار نیست حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصه نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند، و در این میان، نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم ﷺ و جانشینان برحق علیهم‌السلام، برجسته‌ترین است. دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر نایب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هر تلمت‌پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت‌دشووارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و می‌روند تا با فعالیت‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی بازیندازند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان این سرزمین و سر آن گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان ردپای ابتکارات و به‌ویژه -حقوقت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راه‌های علمی و پرچالش درپیش است. از این رو، افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازماندهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌بژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی* در پرتو تأییدار رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «مد ظله العالی» از آغاز تأسیس بر اساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این

مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش روی، بخش پایانی مباحث اخلاقی استاد فرزانه، حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» در ترسیم ویژگی‌های ارزشمند شیعیان واقعی و مؤمنان را بیان است که با تلاش پژوهشگر ارجمند حجت‌الاسلام کریم سبحانی نگارش یافته است. در این مجموعه، بخش دوم خطبه امیر مؤمنان، علی علیه السلام درباره ویژگی‌ها و نشانه‌های شیعیان واقعی و پرهیزکاران، براساس روایت ثوف بکالی، بررسی و تبیین شده است. کتاب اصلی کتاب ارائه نمونه‌های عینی و الگوهای شایسته بندگی خداوند به ریزندگان راه صلاح و رستگاری است. معاونت پژوهش، دوام عمر پربرکت معظم‌المرکز توفیق و روزافزون پژوهشگر محترم را از خداوند متعال خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزش و پژوهش امام خمینی علیه السلام